

та якість насіння кунжуту, визначити оптимальні строки обприскування рослин. Дослідження проводилися на протязі 2020–2021-рр. на полях Асканійської державної сільськогосподарської дослідної станції ІЗЗ НААН. За умовами досліджували три десиканти: Баста, Реглон Супер та Раундап Макс та дві фази застосування: при побурінні 70–75% та 80–85% коробочок.

За результатами досліджень встановлено, що застосування десикантів у фазу 70–75% побуріння коробочок сприяло більш рівномірному висиханню рослин кунжуту, своєчасному збиранню насіння та, відповідно, зменшенню його

втрат, що забезпечило підвищення врожайності на 0,17–0,33 т/га порівняно з контрольним варіантом. Застосування препарату Реглон Супер забезпечило найвищий рівень урожайності – 1,18 т/га, маса 1000 насінин при цьому склала 2,60 г, що на 0,09 г менше ніж на контрольному варіанті без застосування десикантів.

Отже, кращим строком застосування десикантів на посівах кунжуту є фаза 70–75% побуріння коробочок та використання препарату Реглон Супер, що сприяло рівномірному підсиханню рослин, зменшило передзбиральні втрати насіння та забезпечило урожайність на рівні 1,18 т/га.

УДК 633.88:582.998

Тарасюк В.А., кандидат с.-г. наук, асистент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Безвіконний П.В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

E-mail: peterua@meta.ua

АГРОТЕХНІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ РОЗТОРОПШІ ПЛЯМИСТОЇ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Останнім часом внаслідок відсутності вітчизняної сировини для приготування різних видів ліків виникає необхідність у розширенні площ під лікарські рослини, у тому числі, розторопшу плямисту для підвищення конкурентоспроможності та покращення економічних показників виробництва даних культур. Цей факт зумовлений різними чинниками, але найголовніший – недосконалі технології вирощування цих специфічних культур. Актуальними залишаються питання строків, способів сівби та норм висіву насіння. Таким чином, розширення її виробництва з допомогою вдосконалення технології вирощування може бути джерелом збільшення виробництва дешевої лікарської сировини.

Метою наших досліджень було вивчення строків сівби, способу сівби та норм висіву насіння розторопші плямистої сорту 'Бойківчанка' на формування урожайності та біохімічних показників в умовах Правобережного Лісостепу України.

Дослідження проводились на дослідному полі Навчально-виробничого центру «Поділля» Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» впродовж 2018–2020 років. Ґрунт дослідного поля – чорнозем типовий вилужений, малогумусний, середньосуглинковий. Повторність у досліді чотириразова, розміщення ділянок систематичне, площа облікової ділянки 54 м², розмір захисних смуг – 1,5 метри.

Результатами досліджень встановлено, що посів проведений у більш пізній строк, поступається ранньовесняному строкові сівби за врожайністю та за якісними показниками насіння. Найбільшу урожайність насіння розторопші

плямистої – 1,01 т/га отримали при рядковому способі сівби з нормою висіву 500 тис. схожих насінин на гектар, подальше збільшення норми висіву призводить до загущення посівів та зниження урожайності. Збільшення ширини міжрядь до 45 і 60 см призвело до значного зниження урожайності насіння розторопші – 0,93–0,88 т/га та 0,77–0,82 т/га відповідно. Строки сівби одночасно з ранніми ярими (перша декада квітня) сприяють збільшенню урожайності насіння в середньому на 0,24 т/га.

Посіви раннього строку сівби відрізняються високим вмістом олії в насінні, і даний показник коливався за варіантами від 32,4 до 33,1%, а за пізнього строку сівби – від 30,1% до 31,2%. Така тенденція спостерігається і за вмістом протеїну. Широкорядний спосіб сівби з міжряддям 60 см дозволяє збільшити вміст олії на 0,7% порівняно з рядковим способом сівби. Посіви раннього строку дозволяють збільшити вихід олії з гектара загалом на 93 кг проти пізніх строків, а протеїну – на 37 кг. Перевага суцільного способу сівби перед широкорядним за першого строку сівби у середньому склала близько 39 кг – олії та 15 кг – протеїну, та 4 кг і 2 кг за другого строку сівби, відповідно.

Таким чином, для отримання високоякісного насіння розторопші плямистої сорту 'Бойківчанка' в умовах Правобережного Лісостепу України слід висівати насіння рядковим способом в першу декаду квітня з нормою висіву насіння 500 тис. шт. на гектар, що дозволяє отримати найвищий вихід олії – 327 кг/га, перетравного протеїну – 163 кг/га при урожайності насіння 1,01 т/га.